

Miten kansalaisopisto muuttaa ihmistä?

Vapaan sivistystyön tutkimustyöpaja, Tampere 28-30.8.2019

Jyri Manninen, Kasvatustieteiden ja psykologian osasto, Itä-Suomen yliopisto

UEF // University of Eastern Finland

Mistä kyse?

Manninen, J., Karttunen, A., Meriläinen, M., Jetsu, A. & Vartiainen, A.-K. (2019). Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle. Kunnallisanalan kehittämissäätöön Julkaisu 23.

Haastava tutkimusaihe, mutta keskeinen kysymys, jos halutaan puhua laajemmista hyödyistä ja vst:n ”vaikuttavuudesta”. Erilaisia tapoja tutkia:

1. **Koettu muutos** (esim. Manninen 2018; 2019)
 - kysytään osallistujilta, mitä muutoksia tai vaikutuksia osallistuminen aiheuttanut
2. **Tilastollisesti arvioitu muutos** (esim. Desjardin 2008)
 - isojen rekisteri- ja/tai kyselyaineistojen avulla tehdään tilastoanalyyssejä siitä, onko osallistuneiden ja ei-osallistuneiden välillä tilastollisesti merkitseviä eroja joissakin mitatuissa ja/tai rekistereistä löytyvissä asioissa (esim. Tulorekisteri, PIAAC)
3. **Mitattu muutos** (esim. Tuijnman 1990; Pearce & al. 2016; Manninen & al. 2019)
 - seuranta-aineistojen avulla arvioidaan, onko tapahtunut tilastollisesti merkitseviä muutoksia, ja onko kursseille osallistuminen vaikuttanut niihin

Tässä esityksessä kuvataan seuranta-aineiston avulla, mitä muutoksia Joensuun seudun kansalaisopiston aikuisopiskelijoiden ($n = 267$) elämäntilanteessa tapahtui lukuvuoden 2017-2018 aikana.

KASTU: Kansalaisopiston sosiaalinen tuottavuus kuntakontekstissa

- Kunnallisanalan kehittämissäätiön (KAKS) rahoitus, 1.9.2017 – 28.2.2019
- Tutkimuskohde Joensuun seudun kansalaisopisto
- Monimenetelmällinen seurantatutkimus
 - 1) Lähtötilannekysely syksyllä 2017 jonkun kurssin aloittaneille (n = 638)
 - 2) Seurantakysely samalle ryhmälle syksyllä 2018 (n = 868)
molempiin vastanneita 267 = "seurantaryhmä" → voidaan arvioida muutosta
 - 3) Teemahaastattelut (n = 10) ja 4) ryhmähaastattelu (n = 11)
- Arvioidaan...
 - mitä muutoksia elämäntilanteessa tapahtuu vuodessa (= "hyödyt")
- Neljä elämäntilannetyyppiä: *onnelliset, hyvinvoivat, sinnittelijät ja yksinäiset*

<https://www.uef.fi/-/kansalaisopistot-vaikuttavat-positiivisesti-hyvinvointiin-ja-terveyteen>
www.kaks.fi/julkaisut

UEF // University of Eastern Finland

SEURANTA-AINEISTO:

Joensuu (KASTU):

- lähtötilannekysely 2017
- seurantakysely 2018
- molempiin vastanneet = seurantaryhmä
- * **MITATTU MUUTOS**

Lisäksi:

VERTAILUAINEISTO:

Koko Suomi (TOSTU):

- vähintään kolmena vuotena kansalais- tai työväen-opistoissa opiskelleet
- * **KOETTU MUUTOS**

UEF // University of Eastern Finland

	Lähtötilannekysely (syksy 2017)	Seurantakysely (syksy 2018)	Molempiin kyselyihin vastanneet eli seurantaryhmä	+ (TOSTU-vertailuaineisto; Manninen 2018)
Vastaajat	Joensuun seudun kansalaisopistoon syksyllä 2017 ilmoittautuneet			Vähintään 3 vuotena kansalaisopistoissa opiskelleet suomalaiset
Vastaajia	n = 638	n = 868	n = 267	n = 5214
Sukupuoli	naisia 497 (78,9%) miehiä 133 (21,1%)	680 (79,5%) 175 (20,5%)	207 (77,8 %) 59 (22,2 %)	4103 (79,5 %) 1055 (20,5 %)
Ikäjakauma	19 – 81 v. ka 56,7 v.	18 – 83 * ka 58,0 v.	20–82 v. ** ka 58,9 v	17–89 v. ka 60,2 v.
Koulutustausta	yliopisto 226 (36%) amk 81 (13%) opist 186 (30%) ammattikoulu 101 (16%) ammattikurssi 21 (3%) ei amm. koul. 16 (3%)	272 (32%) 117 (14%) 271 (32%) 145 (17%) 33 (4%) 21 (2%)	94 (35 %) 34 (13 %) 86 (32 %) 36 (14 %) 9 (3 %) 7 (3 %)	1 722 (34 %) 648 (13 %) 1 680 (33 %) 704 (14 %) 255 (5 %) 134 (3 %)
Kurssien määrä elämän aikana	1-2 [ei kysytty] 3-10 11-20 useampia	58 (7%) 322 (37 %) 289 (34 %) 194 (23 %)	9 (3 %) 99 (38 %) 90 (34 %) 66 (25 %)	119 (2 %) 1787 (34 %) 1945 (37 %) 1363 (26 %)

* huom. olivat vastaushetkellä vuoden vanhempia ** ikäjakauma syksyllä 2018

Elämäntilanteen "viitekehys" ja summamuuttujat

1. Identiteettipääoma

- **Toimijuus** (+ elämän tarkoituksellisuus)

2. Sosiaalinen pääoma

- **Ystävölkostot, suvaitsevaisuus** (+ luottamus kanssaihmissiin ja päättäjiin, aktiivinen kansalaisuus, vapaaehtoistyö)

3. Osaamispääoma

- **Työ, osaaminen ja koulutususkko**

4. Terveyspääoma

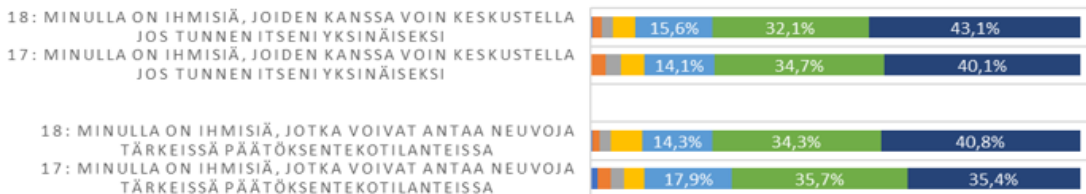
- **Elämänlaatu, terveystkäyttäytyminen** (+ fyysinen terveydentila, henkinen hyvinvointi, työssä ja arjessa jaksaminen)

Ystävyyssuhteiden laatua ja määrää arvioitiin De Greefin ym. (2010) väittämillä syksyllä 2017 ja vuosi myöhemmin eli syksyllä 2018:

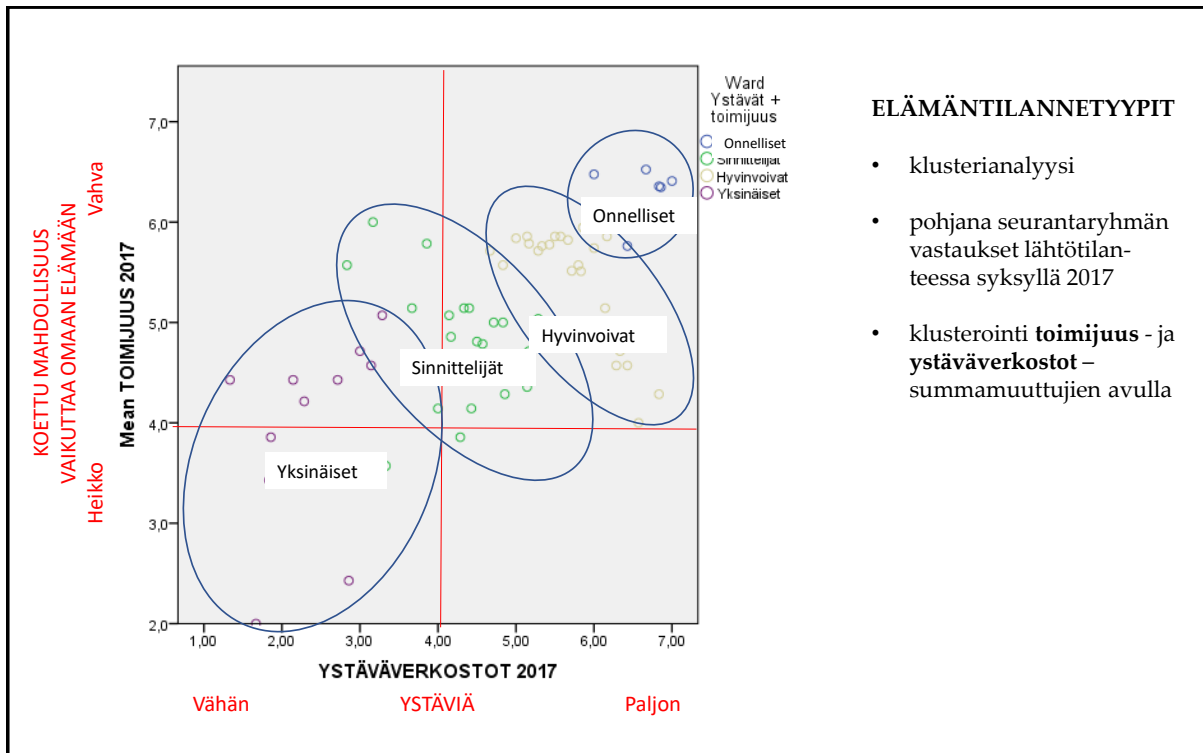
- Minulla on ihmisiä, joiden kanssa voin keskustella, jos tunnen itseni yksinäiseksi
- Minulla on ihmisiä, jotka voivat antaa neuvoja tärkeissä päätöksentekotilanteissa
- Tunnen ihmisiä, jotka voisivat toimia suosittelijoina, jos hakisin työpaikkaa
- Minulla on ihmisiä, joiden tukeen voin luottaa ongelmatilanteissa
- Tunnen henkilöitä, joiden puoleen voin kääntyä, jos tarvoitsen taloudellista tukea

(1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = lähes eri mieltä, 4 = tältä väliltä, 5 = lähes samaa mieltä, 6 = samaa mieltä, 7 = täysin samaa mieltä)

MUUTOS YSTÄVYYSSUHTEISSA VUODESSA (SEURANTARYHMÄ, N = 267)

(lähes samaa mieltä - samaa mieltä - täysin samaa mieltä)

ELÄMÄNTILANNETYYPIT

- klusterianalyysi
- pohjana seurantaryhmän vastaukset lähtötilanteessa syksyllä 2017
- klusterointi **toimijuus** - ja **ystäväverkostot** – summamuuttujien avulla

Seurantaryhmän (n = 267) lähtötilanne syksyllä 2017: klusterianalyysillä määritellyt elämäntilannetyypit

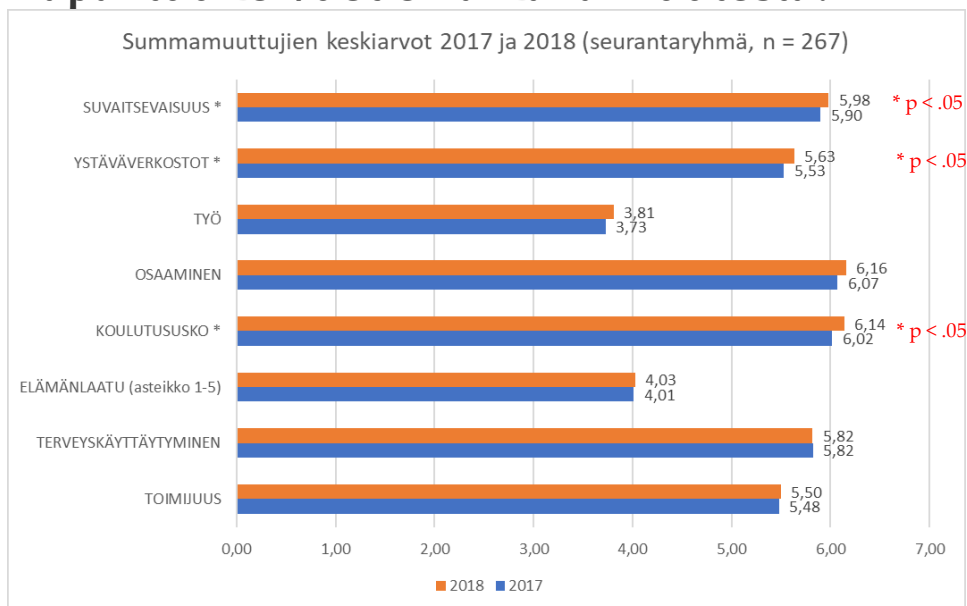
Onnelliset (82)	Hyvinvoivat (99)	Sinnittelijät (68)	Yksinäiset (14)
Paras elämäntilanne kaikilla "mittareilla"; paljon ystäviä ja hyvä luottamus siihen, että voi vaikuttaa omaan elämään	Toiseksi paras elämäntilanne; paljon ystäviä	"keskimääräinen" elämäntilanne; ystäviä vähemmän, heikompi toimijuuden kokemus	Heikoin elämäntilanne kaikilla "mittareilla"; vähän ystäviä, heikko toimijuuden kokemus
kursseja 1,98	kursseja 1,99	kursseja 1,90	kursseja 3,07
Yksin asuvia 23%	28%	35%	64%
64% avioliitossa	56% avioliitossa	52% avioliitossa	21% avioliitossa, eniten eronneita ja naimattomia
92% naisia	72% naisia	75% naisia	57% naisia, 43% miehiä
Eniten työssä olevia (49%), eläkeläisiä 45%	Eniten eläkeläisiä, 55%		Työttömät ja työkyvyttömyyseläkeläiset löytyvät pääosin tästä tyylistä

Taulukko 11 Elämäntilannetyyppien erot eri muuttujien keskiarvoissa lähtötilanteessa syksyllä 2017

Elämäntilanne syksyllä 2017	Onnelliset (n = 82, 31,2 %)	Hyvinvoivat (n = 99, 37,1 %)	Sinnittelijät (n = 68, 25,5 %)	Yksinäiset (n = 14, 5,3 %)	p
SUMMAMUUTTUJAT:	keskiarvo	keskiarvo	keskiarvo	keskiarvo	
TOIMIJUUS 2017	6.23	5.61	4.69	4.09	.000
TERVEYSKÄYTTÄYTYMINEN 2017	6.28	5.88	5.32	5.14	.000
ELÄMÄNLAATU 2017 (asteikko 1-5) *	4.39	4.08	3.66	3.17	.000
KOULUTUSUSKO 2017	6.38	6.06	5.60	5.45	.000
OSAAMINEN 2017	6.56	6.17	5.51	5.02	.000
TYÖ 2017	4.22	3.83	3.15	3.15	.022
YSTÄVÄVERKOSTOT 2017	6.58	5.71	4.64	2.42	.000
SUVAITSEVAISUUS 2017	6.28	5.88	5.53	5.64	.000
YKSITTÄISIÄ VÄITTÄMIÄ:	keskiarvo	keskiarvo	keskiarvo	keskiarvo	
Suhtaudun myönteisesti elämään	6.70	6.23	5.37	4.43	.000
Tiedän, mitä haluan elämäntäni	6.37	5.64	4.72	4.07	.000
Millaiseksi arvioit elämäntilanteesi? (1-5) *	4.43	4.04	3.63	3.31	.000
Kokonaisuuden huomioiden olen onnellinen	6.55	5.97	5.06	3.21	.000

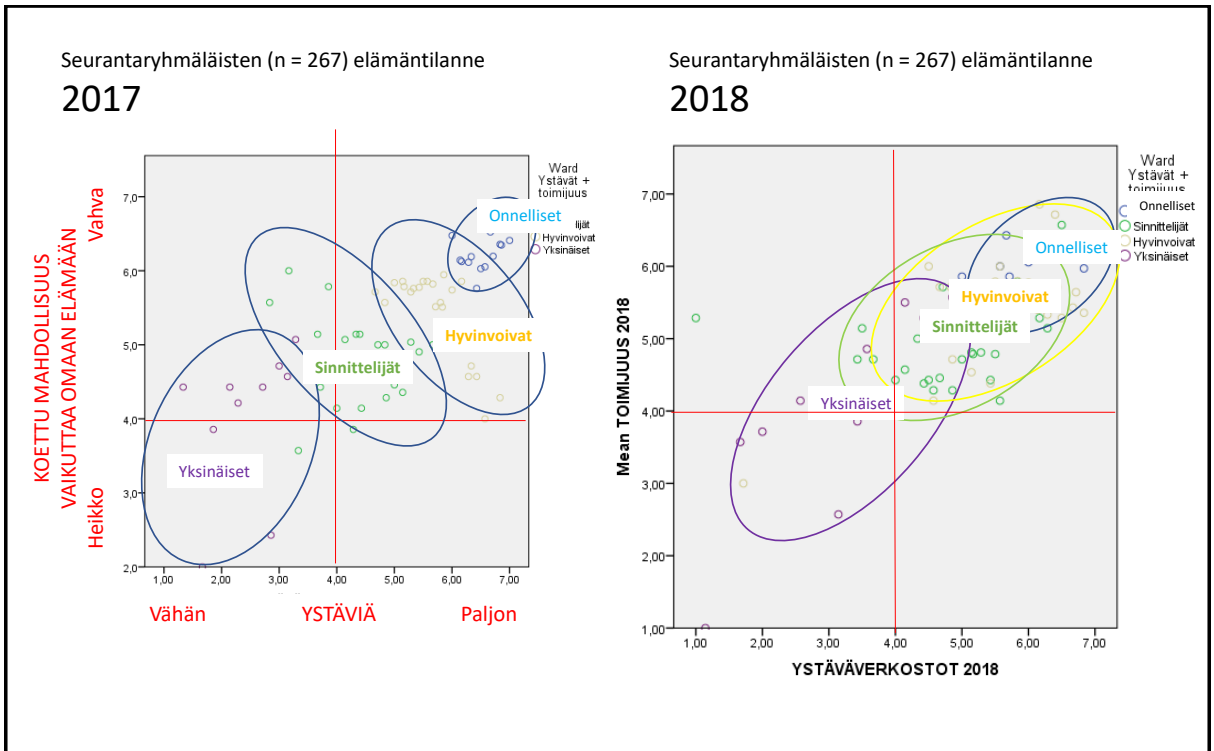
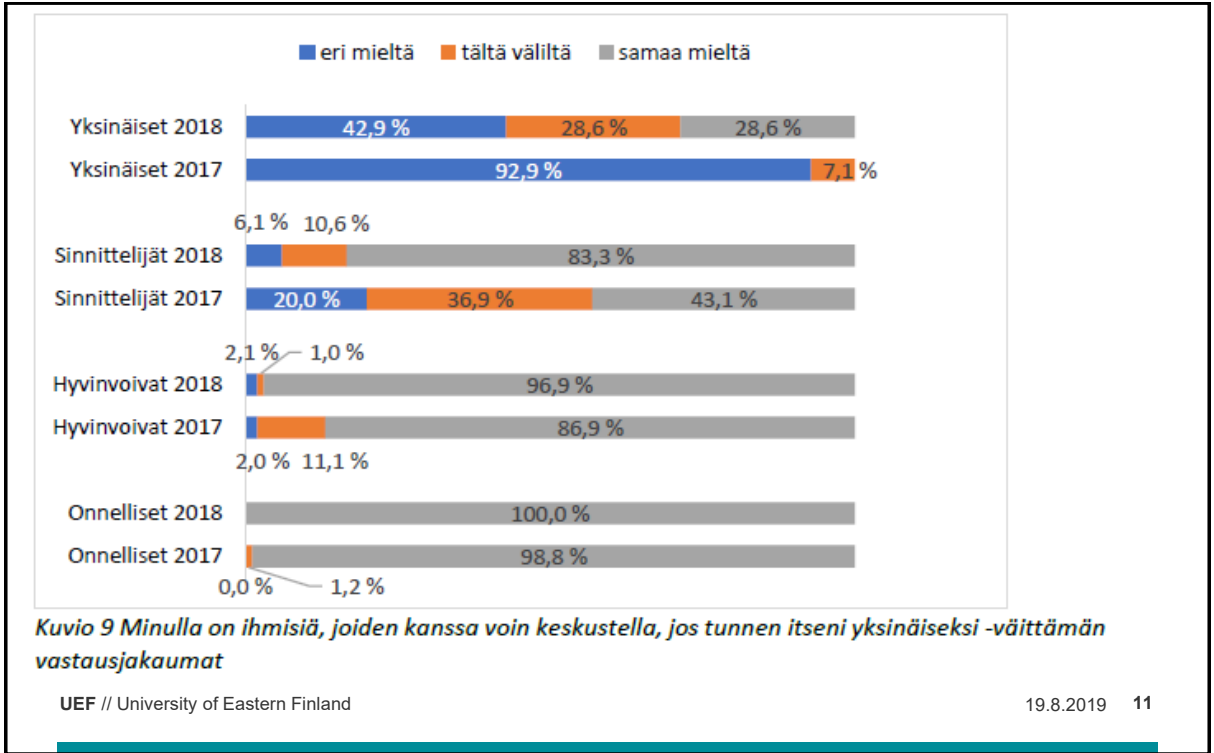
* Elämänlaatumittarissa asteikko oli 1 – 5 (1 erittäin huono, 2 huono, 3 tältä väliltä, 4 hyvä, 5 erittäin hyvä), muissa 1-7 (1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = lähes eri mieltä, 4 = tältä väliltä, 5 = lähes samaa mieltä, 6 = samaa mieltä, 7 = täysin samaa mieltä)

Tapahtuuko vuoden aikana muutosta?

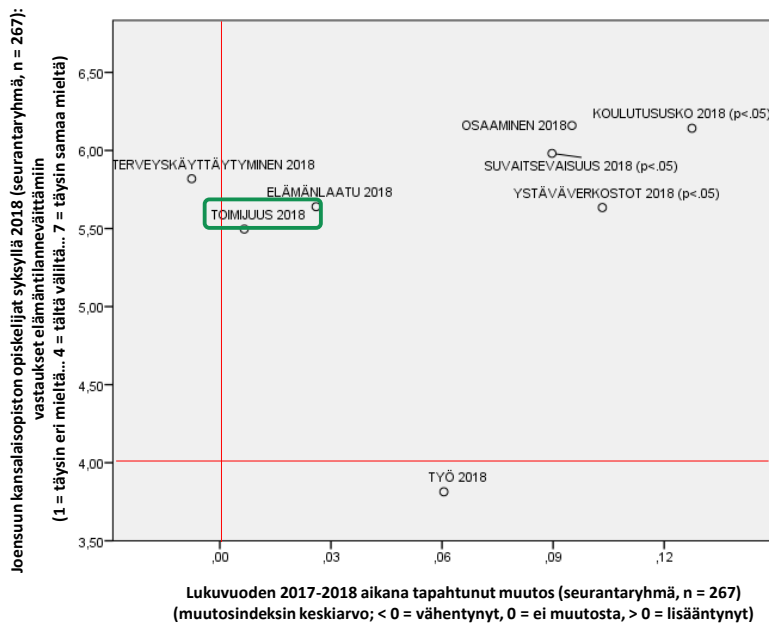

Asteikko 1-7 (1 = "huono elämäntilanne"... 4 = "tältä väliltä" ... 7 = "hyvä elämäntilanne")

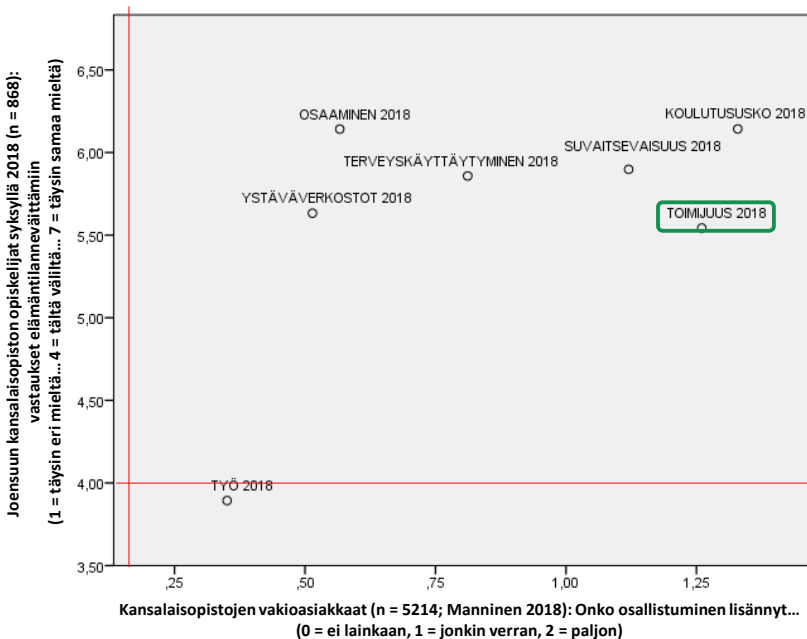
Asteikko 1-5 (1 = "huono elämänlaatu"... 3 = "tältä väliltä" ... 5 = "hyvä elämänlaatu")

Muutoskartta 1: mitä muutoksia tapahtuu vuoden aikana? (tämä tutkimus, mitattu muutos)

Muutoskartta 2: mitä muutoksia tapahtuu useamman opiskeluvuoden aikana?
(TOSTU-vertiluaineisto, koettu muutos; Manninen 2018)

Muutosten arviointia vaikeuttaa...

- osallistujista enemmistö jo lähtökohtaisesti hyvässä elämäntilanteessa, jolloin muutokset pieniä (eli osallistumisen hyödyt ”pienempiä”)
- elämäntilannetyyppien kohdalla tapahtui erilaisia muutoksia (huonommassa tilanteessa olleiden elämäntilanne parani enemmän)
- vuodessa tapahtui myös negatiivisia muutoksia esim. terveydentilassa tai elämäntilanteessa (avioero, leskeksi jääminen jne.)
- vuoden aikana näyttäisi mittausasteikolla (1-7) tapahtuvan vain pieniä muutoksia, mutta osa tilastollisesti merkitseviä
 - avovastauksissa kuvataan enemmän ja selkeämpiä vaikutuksia (koettu muutos)
- kursseille osallistumisen ja muutosten kausaalisuhdetta vaikea todentaa tilastomenetelmillä (eikä sitä aina ole)
 - mutta osallistujien avovastauksissa (koetut muutokset) kuvataan nimenomaan kurssien aikaansaamia muutoksia → muutoksia tulisi tutkia monimenetelmällisesti (Manninen 2019)
- osa hyödyistä syntyy jo vuodessa (esim. hyvinvointi, sosiaalinen vuorovaikutus, tuttavuudet), joidenkin hyötyjen syntyminen kestää pidempään (esim. ystävyys-suhteet, toimijuus), jopa useita vuosia (esim. työhön ja uraan liittyvät hyödyt)

Lähteet

- De Greef, M., Segers, M., & Verté, D. (2010). Development of the SIT, an instrument to evaluate the transfer effects of adult education programs for social inclusion. *Studies in Educational Evaluation*, 36(1-2), 42–61.
- Desjardins, R. (2008). Researching the links between education and well-being. *European Journal of Education*, Vol. 43, No. 1, 2008.
- Manninen, J. (2018). Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa. Kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle. Kansalaisopistojen liiton julkaisuja 3.
- Manninen, J. (2019). Why don't we just ask them? A qualitative meta-analysis of experienced wider benefits of non-vocational adult learning as four capitals. Paper to be presented in ESREA triennial conference, Belgrade 19-22 September, 2019.
- Manninen, J., Karttunen, A., Meriläinen, M., Jetsu, A. & Vartiainen, A.-K. (2019). Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle. *Kunnallisan alan kehittämissäätöön Julkaisu* 23.
- Pearce, E., Launay, J., MacCarron, P. & Dunbar, R. (2016). Tuning in to others: Exploring relational and collective bonding in singing and non-singing groups over time. *Psychology of Music*, 2016, 1–17.
- Tuijnman, A. (1990). Adult Education and the Quality of Life. *International Review of Education*. 36, 3, pp. 283–298.